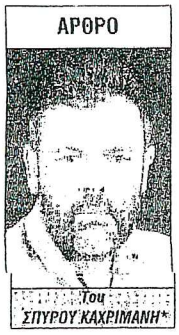
Προτάσεις για το εθνικό σχέδιο δράσης στη βιολογική γεωργία

Πριν από λίγες εβδομάδες το υπουργείο Γεωργίας προχώρησε σε μια ενδιαφέρουσα εκδήλωση, με στόχο την προσέγγιση και την ανάπτυξη ενός ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ. Η πρωτοβουλία ήταν αξιόλογη, διότι δεν παρουσιάστηκε το γνωστό φαινόμενο, όπου οι προσκαλούντες να τα ξέρουν ήδη όλα και μετατρέπουν τους προσκεκλημένους σε διακοσμητικά στοιχεία. Στην εν λόγω εκδήλωση τα πολιτικά και διοικητικά στελέχη του υπουργείου Γεωργίας, άκουσαν τους προσκεκλημένους και συμμετείχαν συσιαστικά, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις και επιτυγχάνοντας μια πραγματικά παραγωγική διοργάνωση.

ΑΡΘΡΟ

Του ΣΠΥΡΟΥ ΚΑΧΡΙΜΑΝΗ*

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΝΟΜΕΝΟΣ λοιπόν στην πρόσκληση και έχοντας μια δεκαετή σχέση με τη βιολογική Γεωργία, συνέταξα το κείμενο που ακολουθεί, το οποίο επιχειρεί μια πρακτική προσέγγιση του θέματος.

Το πρώτο στοιχείο που χρειάζεται σοβαρή μελέτη για να υπάρξουν τα δεδομένα πάνω στα οποία θα στηθεί το σχέδιο δράσης, είναι ένας ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΣ και ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ορισμός της Βιολογικής Γεωργίας (Β.Γ.). Αναφέρομαι σε αυτό διότι, στην καλοπροαίρετη προσπάθεια ορισμένων να «περάσουν» τη Β.Γ. σαν τη σανίδα σωτηρίας της ελληνικής γεωργίας, έχουν δημιουργηθεί διάφορες παρανοήσεις, οι οποίες έχουν ήδη συντελέσει καθοριστικά στην απομάκρυνση πολλών βιοκαλλιεργητών και στο σκεπτικισμό για την εισαγωγή, σε πολλούς άλλους. Η πρώτη εξ αυτών είναι ο στρεβλός και μη σαφής ορισμός της Β. Γ.. Παρατηρείται μία επιφανειακή προσέγγιση του ορισμού της Β.Γ., υπό την έννοια της νομικής μόνο περιγραφής, δηλαδή αναφέρεται πώς Β.Γ. είναι: «η ελεγχόμενη και πιστοποιημένη καλλιέργεια χωρίς αγροχημικά υπό το καθεστώς του κοινοτικού κανονισμού 2092/92».

Με τον ορισμό αυτό υποεκτιμούνται κάποια ΒΑΣΙΚΑ χαρακτηριστικά που η πρακτική έχει αναδείξει ως αναπόσπαστα στοιχεία που πρέπει να διαθέτουν και στην ουσία καθορίζουν τα βιολογικά προϊόντα και είναι: ΤΑ ΑΡΙΣΤΑ ΟΡΓΑΝΟΛΗΠΤΙΚΑ ΚΑΙ ΘΡΕΠΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, Η ΦΡΕΣΚΑΔΑ, Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΜΟΤΗΤΑ, Η ΠΟΙΚΙΛΙΑ, Η ΑΦΘΟΝΙΑ, Η ΣΥΝΕΧΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ, Η ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΤΙΜΗ.

Στο πλαίσιο του μη ολοκληρωμένου ορισμού της Β.Γ., είναι και η μη αναφορά τεχνικών και καλλιεργητικών στοιχείων, που έχουν σχέση με τις ιδιαιτερότητες και τις δυσκολίες της Β.Γ. Στοιχεία, που από την εκ των υστέρων ανακάλυψή τους, απογοητεύουν τους βιοκαλλιεργητές.

Κατα τον ορισμό της Β.Γ. πρέπει επίσης να διευκρινίζεται, πώς είναι μία ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ και ΣΟΒΑΡΗ δραστηριότητα, δεν είναι Α-ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ και βεβαίως θέλει ΓΝΩΣΗ και ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ.

Ο μύθος για άμεσο και μεγάλο οικονομικό όφελος, είναι ένα δεύτερο στοιχείο που πρέπει να διορθωθεί για πολλούς λόγους. Πρώτα διότι είναι ψευδές, δεδομένου ότι οι τάσεις των τιμών διεθνώς είναι πτωτικές. Επίσης γιατί δεν έχει επιστημονική βάση, εφόσον είναι γνωστό πώς οι τιμές καθορίζονται πάντα από τη σχέση προσφοράς - ζήτησης.

Πρέπει να οριστεί πώς αυτό που επιδιώκεται από «οικονομικής» άποψης μέσω της Β.Γ., είναι η εξασφάλιση της παρουσίας των προϊόντων στην αγορά, όταν κάποια άλλα δεν θα μπορούν να σταθούν και αυτό είναι πλεονέκτημα. Πρέπει να γίνει σαφές πως στη Β.Γ. υπάρχει οικονομικό όφελος, αλλά όχι με την μορφή του «ρευστού». Το όφελος έχει μακρο-οικονομικά χαρακτηριστικά, διότι και η λογιστική και χρηματοοικονομική προσέγγιση της Β.Γ. είναι μακροοικονομική.

Συνδυασμοί

Συγκεκριμένα το οικονομικό όφελος προκύπτει αν και εφόσον η Β.Γ. συνδυαστεί με:

- Τη μεταποίηση - τυποποίηση - εμπορία των προϊόντων.
- Την πώληση στο αγρόκτημα, στις λαϊκές αγορές ή κατευθείαν στους καταναλωτές.
- Την παροχή υπηρεσιών στο αγρόκτημα (αγροτουρισμό, βιολογικά γεύματα, κ.ά.)
- Την οικονομία σε εισροές (εφόσον ακολουθούνται οι κανόνες που προαναφέρονται.)
- Τη ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑΣ του εδάφους και την ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ των φυτών και των ζώων.

Συνεχίζοντας την προσέγγιση των δεδομένων για την ανάπτυξη ενός στρατηγικού σχεδίου για την Β.Γ. πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι :

Η Β. Γ. ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ. Η Β.Γ. δεν είναι μία εναλλακτική γεωργική δραστηριότητα, όπως π.χ. η καλλιέργεια σε θερμοκήπιο. Είναι ένα ολοκληρωμένο γεωργικό σύστημα, με ειδική και ξεχωριστή αντίληψη και οργάνωση όχι μόνο της παραγωγής, αλλά και της μεταποίησης και του μάρκετινγκ.

Ιδιαίτερα στο θέμα του μάρκετινγκ πρέπει να αναγνωριστούν οι πραγματικές απαιτήσεις των καταναλωτών, και να μην δίνεται έμφαση σε παραδοσιακά στοιχεία μάρκετινγκ άλλων καταναλωτικών αγαθών, όπως η συσκευασία, οι ετικέτες κ.λπ., χωρίς να εξασφαλίζονται τα στοιχεία που έχουν σχέση με την ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ.

Μία άλλη επίσης καθοριστική παράμετρος είναι πώς ΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ ΕΙΝΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΣΤΕΣ. Αυτό συνεπάγεται πως για να προσλάβουν γνώσεις και να αλλάξουν συμπεριφορά πρέπει να έχουν πραγματική εικόνα για την προτεινόμενη τεχνική. Άρα οποιαδήποτε μέθοδος εκπαίδευσης στη Β.Γ. πρέπει να έχει τη μορφή επίδειξης και μεταφοράς εμπειρίας.

Τα προβλήματα

Το ότι δεν υπάρχει διαθέσιμη, αξιόπιστη και εύκολα προσβάσιμη τεχνογνωσία είναι ένα από τα θέματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν, για να υποστηριχτεί η παραγωγή. Όμως ακόμη και αν υπάρξει τεχνογνωσία μία σειρά από άλλους παράγοντες που έχουν σχέση με την παραγωγή πρέπει να ρυθμιστούν.

Η ΘΡΕΨΗ είναι ο πρώτος εξ αυτών. Η Αρχή της Β.Γ. είναι το υγιές έδαφος. Αυτό συνεπάγεται κάποιους χειρισμούς μεταξύ των οποίων προεξέχει η καλή ποιότητας λίπανση με κομπόστ. Το κομπόστ για να είναι στο πνεύμα της Β.Γ. πρέπει να παρασκευάζεται από υλικά του αγροκτήματος, της γύρω περιοχής ή συνεργαζόμενων εκμεταλλεύσεων. Βιολογική λίπανση που γίνεται με εισαγόμενο κομπόστ, είναι ορθόδοξη με βάση τις αρχές της Β.Γ. που προαναφέρονται. Η εξεύρεση τώρα υλικών και η παρασκευή κομπόστ, είναι μια σύνθετη διαδικασία, που χρειάζεται τεχνογνωσία και εξοπλισμό που δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί στη βάση της ατομικής εκμετάλλευσης. Η λύση, όπως και στα περισσότερα προβλήματα, είναι η προώθηση και η ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ των βιοκαλλιεργητών.

Ανάλογη είναι η κατάσταση και σε κάποια ειδικά μηχανήματα (π.χ. φορτωτές, κοπροδιανομείς), που απαιτούνται και που η οικονομικότητά τους δεν ευνοεί τη χρήση τους από μικρές μονάδες. Η λύση και εδώ είναι η προώθηση και η ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ των βιοκαλλιεργητών.

Τρίτος παράγοντας, που αφορά την παραγωγή είναι η φυτοπροστασία. Το θέμα της έλλειψης υλικών φυτοπροστασίας ενδεχομένως να το τακτοποιήσει εν μέρει η αγορά εφόσον θα αυξηθεί η ζήτηση. Όμως υπάρχει μία κατηγορία φυτοπροστατευτικών προϊόντων (π.χ. εκχυλίσματα φυτών), τα οποία και για λόγους τεχνικούς, οικονομικούς και ιδεολογικούς (μείωσης της εξάρτησης), πρέπει να παρασκευάζονται στο αγρόκτημα ή σε συνεργασία με άλλους παραγωγούς. Αυτό πρέπει με κάποιο τρόπο να προωθηθεί και δεν είναι άλλος από την υποστήριξη της συνεργασίας, όχι με τη μορφή ευχών αλλά με τη θέσπιση συγκεκριμένων μέτρων που να προ-

Συνέχεια στη σελίδα 12

Οροι για επιτυχία

ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ που ορίζουν μια επιτυχημένη εφαρμογή της Βιολογικής Γεωργίας είναι:

- Η ανάγκη για ανάπτυξη μικτών αγρο-κτηνοτροφικών μονάδων για αξιοποίηση της συμπληρωματικότητας (γεωργικά υποπροϊόντα στα ζώα για ζωοτροφή - κοπριά των ζώων για λίπανση στα φυτά).
- Η ανάγκη για μείωση της εξάρτησης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων από βιομηχανικές εισροές, μέσω της παρασκευής κομπόστ για λίπανση από το βιοκαλλιεργητή, της χλωράς λίπανσης, κ.ά.
- Η ανάγκη για αύξηση του συντελεστή εργασίας σε σχέση με τις χημικές εισροές, μέσω του ελέγχου των ζιζανίων μηχανικά και όχι χημικά, της εντονότερης και περισσότερης παρουσίας του βιοκαλλιεργητή στην καλλιέργεια για παρατήρηση και πρόληψη ασθενειών κ.ά.